

El braó

(ALDC, I, 97. El braó)

Les respostes de l'ALDC fan referència sobretot al bíceps com a signe de força. La creativitat popular ha donat lloc a una gran profusió de mots de caràcter metafòric, la major part dels quals no són cartografiats, però que comentarem. El nom culte, *bíceps* (llat. BICEPS 'de dos caps' compost del prefix BI- 'dos' i de CAPUT 'cap', pels dos tendons que s'uneixen amb l'os), té una certa extensió pel Principat i al Rosselló, per influència del castellà i del francès respectivament, amb força modificacions en boca del poble poc cultivat (*bicep*, *bicep*, *bitsems*, *biso*, *viso*, *bis*, *bifer*). L'origen de *braó* és controvertit; podria derivar del francic BRADONE 'part carnosa; pernil', amb la variant *brasó*, que tindria [z] en record de la -d- etimològica, però que pot desaparèixer (*braó*) rebent posteriorment una consonant antihiàtica (*bravó*, *bragó*). *Muscle*, *musclu*, *múscul* procedeixen del llat. MUSCULUS, diminutiu de MUS 'rata' per comparació del moviment del bíceps amb un ratolí que

s'escapa, imatge que ha generat, en època romànica, la forma *rata* de Mallorca i Menorca, i el cast. *murecillo*. *Bola* o *bola de la força* al·ludeix a la forma arrodonida del braó quan es fa força; és variant procedent del castellà o de l'occità (s. XVI), car la derivació genuïna de l'ètim BŪLLA és *bolla*. Altres denominacions són metàfores animades relatives al moviment del bíceps (*peix*, 34, 40; *conill*, 67) o inanimades al·lusives a la seva forma (*pilota*, 101; *pataca*, 118; *mançana*; *gros del braç*, 176), al seu caràcter tou (*molsell*, *morsell*, *molsa*, *molsegón* 89, 90, 94, 95; *borrilló*, 93; *molla*, *mollota*; *tou de carn*, 110, *mamella del braç*, 136, *panet*, 83, 84); també la motivació pot basar-se en la seva situació (*coll del braç*, 21; *sobrecolze*, 41; *font del braç*, 63, 69, 135; *munyeca*, 13) o en el signe de força que implica (*nervi*, 119, 189, 190).

